| Adı Soyadı: | Sınıfı: | No: | Puan: |
|---|---|---|---|

# 2026–2027 Eğitim–Öğretim Yılı · 6. Sınıf Sosyal Bilgiler

## 1. Dönem 2. Yazılı Deneme Sınavı

**Yazılı Pusulası** tarafından son 3 yılın MEB soruları yapay zekâ ile analiz edilerek hazırlanmıştır; **MEB sorusu değildir.** Konu dağılımı: MEB ÖDSGM 2026-2027 1. dönem konu-soru dağılım tablosu. Toplam 100 puan.

🔎 **Bu deneme nasıl hazırlandı? Son 3 yılın 26 MEB yazılı sorusu ve 2026-2027 konu-soru dağılım tablosu analiz edildi.**

| Konu | Son 3 yılın MEB yazılılarında | 2026-2027 tablosu (Senaryo 1·2·3·4·5·6·7) |
|---|---|---|
| Türk dünyasıyla kültürel iş birlikleri | 1 | 2·2·2·2·2·1·2 |
| İlk Türk devletlerinin katkıları | 5 | 1·2·2·1·2·2·2 |
| Doğal ve beşerî çevre ilişkisi | 5 | 1·1·1·2·2·2·2 |
| İslam medeniyetinin katkıları | 2 | 1·1·1·0·0·1·1 |
| Toplumsal sorunlar ve müzakere | 2 | 0·1·1·0·1·1·0 |
| Konum: Türkiye, kıtalar, okyanuslar | 4 | 1·0·0·1·0·1·0 |
| Kültürel bağlar ve millî değerler | 0 | 0·0·1·0·0·0·0 |
| Gruplar ve roller | 1 | 0·0·0·0·0·0·1 |
| Anadolu'nun yurt edinilmesi, ticaret yolları (eski program) | 6 | 0·0·0·0·0·0·0 |

**Dikkat:** 2. yazılının yükü **Türk dünyası**, **ilk Türk devletleri** ve **doğal-beşerî çevre** üçlüsünde: bu üç çıktıya 7 senaryoda toplam 36 soru ayrılmış. En çok soru **Türk dünyasıyla kültürel iş birliklerine** (13) ayrılmış, ama son 3 yılda MEB bu konudan yalnız 1 soru sordu.

**1** Okulda düzenlenen "Kültür Şenliği"nde öğrenciler ailelerinin geldiği yörelerin yemeklerini tanıttı. Şenlik, hep birlikte söylenen İstiklal Marşı ile başladı. Gün boyunca Nasreddin Hoca fıkraları anlatıldı, farklı yörelerin türküleri ve halayları sergilendi. Şenliğin sonunda öğretmen, "Yemeklerimiz, türkülerimiz farklı olabilir ama aynı dili konuşuyor, aynı bayrağın altında yaşıyoruz." dedi. **(8 puan)**

**a)** Metinde geçen ortak kültürel bağlarımıza iki örnek yazınız.

.....

**b)** Metinde geçen bir millî değerimizi yazınız ve bu değerin toplumsal birliğe katkısını açıklayınız.

.....

**2** Mahalledeki parkta bulunan tek basketbol sahasını hem basketbol oynayan ortaokul öğrencileri hem de bisiklet ve paten süren küçük çocuklar kullanmak istiyor. Sık sık tartışma çıkınca muhtar, iki tarafın temsilcilerini ve velileri bir toplantıya çağırdı. Toplantıda herkes sırayla söz aldı ve birbirinin önerisini dinledi. (10 puan)

**a)** Metinde anlatılan toplumsal sorunu ve sorunun taraflarını yazınız.

.....

**b)** İki tarafın da ihtiyacını karşılayacak bir çözüm önerisi yazınız.

.....

**c)** Müzakere sırasında tarafların dikkat etmesi gereken iki davranışı yazınız.

.....

**3** Okulda düzenlenen "Haritada Konum" yarışmasında Zeynep'in takımına aşağıdaki görevler verildi. (10 puan)

**a)** Türkiye'nin konumuyla ilgili ifadelerin mutlak konum mu, göreceli konum mu olduğunu ✓ işaretiyle belirtiniz.

| İfade | Mutlak | Göreceli |
|---|---|---|
| 1. Türkiye, 36°-42° kuzey paralelleri arasında yer alır. | | |
| 2. Türkiye, Asya ile Avrupa kıtaları arasında köprü konumundadır. | | |
| 3. Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir. | | |
| 4. Türkiye, 26°-45° doğu meridyenleri arasında yer alır. | | |

**b)** Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Dünya'nın en büyük okyanusu hangisidir? .....
- Avrupa ve Afrika kıtaları ile Amerika kıtası arasında yer alan okyanus hangisidir? .....
- Türkiye topraklarının büyük bölümü hangi kıtada yer alır? .....

**4** Yaz tatilinde ailesiyle yurt gezisine çıkan Ali, gezdiği yerlerde gördüklerini gezi defterine not etti. (10 puan)

| Şehir | Ali'nin notu | Bu durumu sağlayan doğal özellik |
|---|---|---|
| **Rize** | Dağların yamaçları çay bahçeleriyle kaplı. | |
| **Antalya** | Kıyılar turistlerle dolu; kışın da sebze yetiştirilen seralar var. | |
| **Erzurum** | Kışın kayak merkezleri, yazın yaylalarda hayvancılık yapılıyor. | |
| **Konya** | Göz alabildiğine uzanan düz arazide buğday tarlaları var. | |

Ali'nin notlarındaki beşerî faaliyetleri, her şehrin iklim ya da yer şekilleriyle ilgili bir doğal özelliğiyle ilişkilendirerek tablodaki boşluklara yazınız.

**5** Sosyal bilgiler dersinde "İnsan ve Doğa" konulu pano hazırlayan öğrenciler, haberlerden derledikleri bilgileri kartlara yazdı. (10 puan)

| Kart | Doğal çevrenin insana etkisi | İnsanın doğal çevreye etkisi |
|---|---|---|
| 1. Karadeniz'de dağlar kıyıya paralel uzandığı için kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım zordur. | | |
| 2. Dağların içinden tüneller açılarak şehirler arasındaki yollar kısaltıldı. | | |
| 3. Kışların uzun ve soğuk geçtiği yerlerde evlerin duvarları kalın yapılır. | | |
| 4. Akarsuların üzerine barajlar kurularak elektrik üretiliyor. | | |
| 5. Verimli ve düz ovalarda nüfus yoğundur. | | |

**a)** Her kartın hangi etkiye örnek olduğunu ✓ işaretiyle gösteriniz.
**b)** 2 numaralı karttaki uygulamanın insanların yaşamına bir katkısını yazınız.

.....

**6** Türk dünyasıyla kültürel iş birliğini araştıran Elif, dört kuruluşun yaptığı çalışmaları kartlara yazdı ancak kuruluş adlarını yazmayı unuttu. Her kartın altına ilgili kuruluşun adını kutudan seçerek yazınız. **(10 puan)**

**TÜRKSOY · TİKA · Yunus Emre Enstitüsü · Türk Devletleri Teşkilatı**

| Çalışma | Kuruluş |
|---|---|
| **a)** Türk dili konuşan ülkelerin kültür ve sanatını ortak etkinliklerle tanıtır; her yıl bir şehri "Türk Dünyası Kültür Başkenti" ilan eder. | |
| **b)** Kardeş ülkelerde okul ve hastane yapımı, tarihî eserlerin onarımı gibi kalkınma ve yardım projeleri yürütür. | |
| **c)** Yurt dışındaki merkezlerinde Türkçe kursları açar, Türk kültürünü ve sanatını tanıtır. | |
| **ç)** Üye Türk devletlerinin liderlerini zirvelerde bir araya getirerek siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliğini güçlendirir. | |

## 7 Aşağıda bir haber metni verilmiştir. (10 puan)

> **Türk Dünyası Göçebe Oyunlarında Buluştu**
> Türk dünyasından pek çok ülkenin katıldığı Dünya Göçebe Oyunları'nda sporcular okçuluk, geleneksel güreş ve at sporlarında yarıştı. Oyunlar boyunca kurulan otağlarda yöresel yemekler ikram edildi, ozanlar destanlardan bölümler okudu. Ziyaretçiler, farklı ülkelerden gelen insanların birbirlerinin dilini kolayca anlamasına şaşırdı.

**a)** Haberde geçen Türk dünyasının ortak kültürel ögelerinden üçünü yazınız.

.....

**b)** Bu tür etkinliklerin Türk dünyası ülkeleri arasındaki ilişkilere iki katkısını yazınız.

.....

**c)** Türk dünyasıyla yapılan kültürel iş birliğine haberdekinden farklı bir örnek yazınız.

.....

**8** Tarih kulübündeki öğrenciler, Türkistan'da kurulan ilk Türk devletleriyle ilgili bilgileri karışık kartlara yazdı. (12 puan)

| | | |
|---|---|---|
| **1** Orduyu onlu sisteme göre düzenlediler. | **2** Türk adını devlet adı olarak kullanan ilk Türk devletidir. | **3** Yerleşik hayata geçerek şehirler kurdular, tarımla uğraştılar. |
| **4** Bilge Kağan ve Kül Tigin adına Orhun Yazıtları'nı diktirdiler. | **5** Tahta kalıplarla baskı yaparak kitap çoğalttılar. | **6** Mete Han döneminde en güçlü dönemlerini yaşadılar. |

**a)** Kartların numaralarını ilgili devletin karşısına yazınız.

*Asya Hun Devleti: .....  Kök Türk Devleti: .....  Uygur Devleti: .....*

**b)** Türk Kara Kuvvetleri'nin kuruluş yılı olarak hangi hükümdarın tahta çıktığı yıl kabul edilir? Bu hükümdarın orduda yaptığı düzenleme günümüz ordularını nasıl etkilemiştir?

.....

**9** Müzede "Bozkırın Devletleri" sergisini gezen Kaan, sergideki bilgi panolarından bazı kavramları öğrendi. Kaan'ın notlarındaki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız. (Bir kavram dışarıda kalacaktır.) **(10 puan)**

**kurultay · töre · kut · otağ · medrese**

**a)** Devlet işlerinin hükümdar başkanlığında boy beyleriyle görüşüldüğü meclise ..... denir.

**b)** İlk Türk devletlerinde yazılı olmayan, toplumun ortak kabulüyle oluşan hukuk kurallarına ..... denir.

**c)** Hükümdara yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı; bu yetkiye ..... denir.

**ç)** Hükümdarın büyük çadırına ..... denir.

**d)** Kurultay ile günümüzdeki Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında bir benzerlik yazınız.

.....

**10** Bilim tarihi dersinde öğretmen, VII-XIII. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinde yetişen bilginleri tanıtan kartlar hazırladı. (10 puan)

| Bilginin çalışması | Bilgin |
|---|---|
| 1. Cebir alanında eser yazdı; "algoritma" kavramının adı onun adından gelir. | |
| 2. "El-Kanun fi't-Tıb" adlı eseri Avrupa'da yüzyıllarca tıp ders kitabı olarak okutuldu. | |
| 3. Işığın yansıması ve görme üzerine yaptığı deneylerle optik biliminin gelişmesine katkı sağladı. | |
| 4. Kendi kendine çalışan su saatleri ve otomatik makineler tasarladı. | |

**Cezerî · Harezmî · İbn-i Heysem · İbn-i Sina**

**a)** Her çalışmanın karşısına ilgili bilginin adını yazınız.
**b)** Abbasiler döneminde Bağdat'ta kurulan, farklı dillerdeki bilim eserlerinin Arapçaya çevrildiği bilim ve çeviri merkezinin adını yazınız.

.....

# Cevap Anahtarı ve Kısa Çözümler

## 6. Sınıf Sosyal Bilgiler · 1. Dönem 2. Yazılı Deneme Sınavı

**1** a) Örnek: **fıkralar, türküler-halaylar, yöresel yemekler, ortak dil** (ikisi) b) Örnek: **İstiklal Marşı / bayrak**; ortak aidiyet duygusu oluşturur, toplumu birleştirir. **(8 puan)**

Fıkralar, türküler, halaylar, yemekler ve ortak dil, toplumun kuşaktan kuşağa aktardığı kültürel bağlardır. İstiklal Marşı ve bayrak ise millî değerlerimizdir. Bu ortak ögeler, farklı yörelerden gelen insanların kendilerini aynı milletin parçası olarak görmesini sağlar; birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir. (Mantıklı ve metne dayalı her cevap kabul edilir.)

**2** a) **Tek sahanın paylaşılamaması**; taraflar: **basketbolcu öğrenciler** ve **küçük çocuklar** b) Örnek: **sahayı saatlere göre paylaşmak** c) Örnek: **dinlemek, saygılı konuşmak** **(10 puan)**

Toplumsal sorunlarda önce sorun ve taraflar doğru belirlenmelidir; burada iki grup aynı alanı kullanmak istemektedir. Müzakerede amaç, tarafların hepsinin kazançlı çıkacağı (kazan-kazan) bir çözüme ulaşmaktır; zaman ya da alan paylaşımı iki tarafın ihtiyacını da karşılar. Müzakere sürecinde taraflar birbirini dinlemeli, saygılı olmalı, öfkeyle değil gerekçeyle konuşmalıdır. (Uygun her öneri kabul edilir.)

**3** a) 1: **mutlak**, 2: **göreceli**, 3: **göreceli**, 4: **mutlak** b) **Büyük Okyanus (Pasifik)** · **Atlas Okyanusu** · **Asya** **(10 puan)**

Bir yerin paralel ve meridyenlerle (enlem ve boylamla) belirtilen konumu mutlak konumdur; 1 ve 4 bu yüzden mutlak konumdur. Bir yerin çevresindeki kıtalar, denizler, ülkeler gibi yerlere göre belirtilen konumu göreceli konumdur; 2 ve 3 göreceli konumdur. Dünya'nın en büyük okyanusu Büyük Okyanus'tur. Atlas Okyanusu, Avrupa ve Afrika ile Amerika arasında yer alır. Türkiye topraklarının büyük bölümü (Anadolu) Asya kıtasındadır.

**4** Rize: **her mevsim yağışlı iklim** · Antalya: **yazları sıcak-kurak, kışları ılık iklim** · Erzurum: **yüksek, dağlık; kışlar uzun ve karlı** · Konya: **geniş düz ovalar**, karasal iklim **(10 puan)**

Çay bitkisi bol ve düzenli yağış ister; Rize'nin her mevsim yağışlı iklimi çay tarımını mümkün kılar. Antalya'da yazların sıcak ve güneşli olması deniz turizmini, kışların ılık geçmesi seracılığı geliştirmiştir. Erzurum yüksek ve dağlık olduğundan kışları karlı ve uzundur; bu kayak turizmini, yüksek yaylalardaki çayırlar da hayvancılığı sağlar. Konya'nın geniş düz arazisi ve karasal iklimi buğday gibi tahılların yetiştirilmesine uygundur. (Doğru doğal özelliği belirten her cevap kabul edilir.)

**5** a) Doğanın insana etkisi: **1, 3, 5**; insanın doğaya etkisi: **2, 4** b) Örnek: **yol kısalır, ulaşım kolaylaşır** **(10 puan)**

Dağların uzanışının ulaşımı zorlaştırması, soğuk iklimin konut yapısını belirlemesi ve verimli ovaların nüfusu çekmesi, doğal çevrenin insan yaşamını etkilediğini gösterir. Tünel açmak ve baraj kurmak ise insanların ihtiyaçları için doğal çevreyi değiştirmesidir. Tüneller sayesinde dağları dolanmak gerekmez; yol kısalır, yolculuk daha hızlı ve güvenli hâle gelir.

**6** a) **TÜRKSOY** b) **TİKA** c) **Yunus Emre Enstitüsü** ç) **Türk Devletleri Teşkilatı** **(10 puan)**

TÜRKSOY, Türk dünyasının kültür ve sanatını ortak etkinliklerle tanıtan kuruluştur ve her yıl bir şehri Türk Dünyası Kültür Başkenti ilan eder. TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı) okul, hastane, restorasyon gibi kalkınma projeleri yürütür. Yunus Emre Enstitüsü yurt dışında Türkçe öğretir ve Türk kültürünü tanıtır. Türk Devletleri Teşkilatı, Türk devletlerinin liderlerini zirvelerde buluşturarak iş birliğini güçlendirir.

**7** a) **okçuluk, güreş, at sporları, otağ, yemekler, destanlar, ortak dil** (üçü) b) Örnek: **dostluk güçlenir, ortak kültür yaşatılır** c) Örnek: **Nevruz kutlamaları, Türk Dünyası Kültür Başkenti** **(10 puan)**

Haberde geleneksel sporlar (okçuluk, güreş, at sporları), otağlar, yöresel yemekler, destanlar ve birbirine yakın diller Türk dünyasının ortak kültürel ögeleri olarak geçer. Bu tür etkinlikler ülkeler arasında dostluk ve dayanışmayı artırır, ortak kültürü yaşatır ve tanıtır. Nevruz kutlamaları, Türk Dünyası Kültür Başkenti etkinlikleri ve öğrenci değişimleri de kültürel iş birliğine örnektir. (Uygun her örnek kabul edilir.)

**8** a) Asya Hun: **1, 6** · Kök Türk: **2, 4** · Uygur: **3, 5** b) **Mete Han**; **onlu sistem** günümüz ordularındaki birlik düzeninin temelidir. **(12 puan)**

Asya Hun Devleti Mete Han döneminde en güçlü dönemini yaşamış, Mete Han orduyu onluk, yüzlük, binlik ve on binlik birliklere ayırmıştır. Kök Türkler Türk adını devlet adı olarak kullanan ilk Türk devletidir ve Orhun Yazıtları'nı diktirmişlerdir. Uygurlar yerleşik hayata geçmiş, şehirler kurmuş, tahta kalıplarla baskı yapmışlardır. Mete Han'ın tahta çıktığı MÖ 209 yılı Türk Kara Kuvvetleri'nin kuruluş yılı kabul edilir; onlu sistem günümüz ordularını da etkilemiştir.

**9** a) **kurultay** b) **töre** c) **kut** ç) **otağ** d) Örnek: **önemli kararlar bir mecliste görüşülür** **(10 puan)**

İlk Türk devletlerinde devlet işleri kurultay adı verilen mecliste görüşülürdü. Toplumun ortak kabulüyle oluşan yazısız hukuk kurallarına töre denir. Hükümdarın yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı; buna kut denir. Hükümdarın büyük çadırına otağ denir. Kurultay da TBMM de önemli kararların birden fazla kişinin katıldığı bir mecliste görüşülerek alınmasını sağlar. (Medrese, İslam medeniyetinde eğitim kurumudur.)

**10** a) 1: **Harezmî**, 2: **İbn-i Sina**, 3: **İbn-i Heysem**, 4: **Cezerî** b) **Beytü'l-Hikme** **(10 puan)**

Harezmî cebir alanında eser vermiş; algoritma kavramı onun adından türemiştir. İbn-i Sina'nın El-Kanun fi't-Tıb adlı eseri Avrupa'da yüzyıllarca ders kitabı olmuştur. İbn-i Heysem ışık ve görme üzerine yaptığı deneylerle optiğin kurucularından sayılır. Cezerî su saatleri ve otomatik çalışan makineler tasarlamıştır. Abbasiler döneminde Bağdat'ta kurulan Beytü'l-Hikme'de farklı dillerdeki bilim eserleri Arapçaya çevrilmiş, bilim insanları burada çalışmıştır.

# YAZILI PUSULASI

## Çözümlere buradan ulaş

6. Sınıf Sosyal Bilgiler · 2026-2027 · 1. dönem 2. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

### CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

### VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net